

SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XIV. (9)
No. (Štev.) 41.

“ESLOVENIA LIBRE”

BUENOS AIRES,
10. OKTOBRA (OCTUBRE) 1957

“DVIGNITE GLAVE...”

(Ob štiridesetletnici Krekove smrti)

“Dvignite glave...” so bile besede, ki so pred štiridesetimi leti zadonele z groba Janeza Ev. Kreka. Zaklical jih je Slovenec dr. Anton Korošec, ko se je postavil od svojega osebnega prijatelja in sodelavca. To ni bil samo klic pietete, žalosti in potrnosti, bil je klic, ki je na robu groba hotel v vseh Slovencih izzvati še večjo vero v bodočnost slovenstva. Usoda slovenstva je šla za ključku prve svetovne vojne naproti — kljub Krekovi smrti je bilo treba kreniti naprej z dvignjeno glavo za lastno in narodno odrešenje. Vojne še ni bilo konec in n'en izid še ni bil siguren — v odločilnih trenutkih pa je narodu dano, da zasliši pravilen klic; spozna, da je smer pravilna in se ji tudi v celoti preda. Ko je ob Krekovem grobu za hip izgledalo, da je vse izgubljeno, je prišlo geslo in se razžarilo kot plamen in luč v temo.

I

“Dvignite glave...” je bil klic, ki ni bil prvič podan v slovenski zgodovini. V važnih dobach se je pojavljal v tej ali oni obliki in klical na okope narodne obrambe. Vsak prekrat je bil poln klic nevarnosti in težav in mož'e, ki so pravilno razumeli čas, so se morali posluževati takih ali sličnih gesel in pozivov.

Ko je Krek ob prelomu dvajsetega stoletja prevzemal vodstvo prosvetnega, gospodarskega in političnega dela v svoje roke, je bilo polje še komaj načeto. Treba je bilo zaorati globoko in z orodjem, ki je bilo za slovenske razmere popolnoma novo. Po l. 1848 je nastopila druga velika pomlad v slovenskem političnem in javnem delovanju — Krek je postal njen ideolog in je v komaj dvajsetih letih (od 1897 do 1917) prekrasil razmere tako, da je dal dobi svoje ime in svoj obraz.

Krek se verjetno nikdar ni zavedal, kako globoko je posegel v slovensko usodo. Gotovo pa bi bil prvi, ki bi odklonil misel in trditev: “postal si vodilni oblikovalec svoje dobe”. Pač pa je imel eno: na vseh slikah in pri vseh popisih se riše kot mož, ki je “dvignil glavo...” Drobne, a prodorne oči so zrle mirno in pronicavo v bodočnost. Mnogi mu niso sledili samo zaradi tega, ker so vedeli in odobrvali vse to, kar je vedel in govoril on — nanje je bolj vplivalo to, da je iz n'egovega pogleda izvirala tista vera, ki je potem zlasti v prvi svetovni vojni vlivala up in vero v obstanek in lepšo bodočnost slovenstva. Njegova pot in način dela — vse je slonelo na tem načelu, da je prišel čas, ko je treba iti z “dvignjeno glavo”, vero in optimizmom novim časom nasproti.

II

Jubileji pesnikov, umetnikov, državnikov in ug'ednih osebnosti imajo poseben pomen. Sicer jih najbolj slavimo ob dnevnih njihove smrti, a vendar ti dnevi niso dnevi žalosti ali malodušnosti, dasi so polni pietete. Ob njih se narod ustavlja, da pregleda svojo pot — gre sam vase in se pobožno zahvali tistim velikim možem, ki mu jih je Bog dal, da se v njih delu znajde vsak sam in vsega naroda usoda.

Ko so oziramo nazaj na njih delo, bi bilo gotovo napačno, pretiravati njihov pomen ali pa celo pozabljati na nekatere manj posrečene poteze. Toda pogled nazaj nikdar ne sme biti tako zaviralen, da bi preprečil glavno nalogo — jubileji niso le mejniki. Glavno je — pogled naprej.

Na prelomu stoletij za Kreka ni vse bilo lahko. Ravno tisti čas je bil za Slovence več ko važen in odločilen. Mnogo je bilo še ovir in velikih težav. Tudi Krek je slavil jubileje in važne narodne mejnike. Toda v Krekovi kritiki tedan'ega časa nikdar ni prevladoval občutek črdnogledosti ali pa obsodbe. Napake ali slabosti preteklosti ne morejo biti cokla ali zavora za pot v bodočnost. Pogled je bil visoko naravn, za kritiko o majhnosti ali napakah preteklosti ni bilo časa.

III

Slovenci smo “majhen” narod. Sicer nismo zaradi tega brez lepih lastnosti in nevarnih napak, ki jih ima vsak narod, pa naj bo velik ali majhen, le to se pri nas rado ponavlja, da smo zara-

Zemlja je dobila umeino luno

Odkar je ZSSR pričela podpirati svoje diplomatske podvige z grožnjami o atomskih raketah, ni bilo dvoma, da bo nekega dne izumila in uspešno preiskusila tudi medcelinsko balistično raketo (Intercontinental ballistic missile — ICBM). Princip tega orožja je, da raketa požene hidrogensko atomsko bombo do gotove višine in daljave, nakar se naboj loči in drvi sam s hitrostjo do 20.000 km na uro proti svojemu cilju. Nova sovjetska raketa doseže daljavo do 5.000 km, višino do 600 km.

V USA so izvedli že več poskusov s podobnimi raketami, toda trdijo, da jim niso uspeli. V načrtu imajo sedaj tako raketo na atomski pogon, s čemer namestijo zopet prekositi ZSSR, ki naj bi s svojo nedavno preiskušeno raketo zopet ostala daleč zadaj.

Z novimi raketami morejo n. pr. Amerikanci iz Čikaga zadeti Moskvo v 35 minutah, sovjeti pa n. pr. iz Leningrada London v 15 minutah. Obramba je danes še praktično nemogoča.

Druga sovjetska zmaga nad USA pa je bil odmet umeine lune ali satelita v vsemirje, ki so ga sovjeti izvršili v vsej tajnosti v petek, 4. okt. Verjetno s pomočjo tridelne rakete so pognali kroglo s 58 cm v premeru na pot okoli zemlje v vsemirskem prostoru v višini ok. 900 km s hitrostjo ok. 29.000 km na uro, tako da preleti svojo eliptično pot v pribl. 96 minutah ali 15 krat na dan. Teža krogle znaša ok. 83 kg.

“Luna” leta okrog zemlje v kotu 65 stopinj proti ekvatorju, to se pravi, da ne leti čez tečajje, ampak dokaj poševno in sicer gledano na Evropo enkrat od jugovzhoda proti severovzhodu tako, da preleti v eni poti recimo smer Gibraltar - Madrid - Pariz - Berlin - Leningrad. Ker potrebuje za pot okrog zemlje 96 minut, se je zemlja po tem času, ko je luna zopet v višini Gibraltarja, premaknila za poldrugo uro naprej, in je tako pot nove lune nad drugimi kraji kakor preje.

Ob zgornjem zgledu vidimo, da leti luna čez Leningrad naprej proti severovzhodu, nakar se na drugi strani zemeljske oble spusti čez Tihi ocean v smeri iz severozahoda proti jugovzhodu. Leta torej križem krazem čez vse kontinente, seveda ob različnih časih.

V krogli so nameščeni razni merilni instrumenti in radijska oddajna postaja, ki deluje s pomočjo električne baterije. Postaja oddaja neprenehoma Morsejeve telegrafске značke za črke V-O-P na valu 15 in 7,5 m. Rezultate merilnih instrumentov sporoča postaja prav tako brezžično po tajnem ključu, ki ga poznajo samo sovjetski znanstveniki, ki imajo opravka s to zadevo. Sporočanje teh rezultatov je v spreminjanju jakosti brezžičnih oddaj in v Nemčiji so ugotovili, da se to da izredno dobro razločiti. Novi luni pripisujejo vsaj tri tedne življenja, nakar se bo na svoji poti okrog zemlje, ki se vedno bolj oži, začela za-

di svoje številčne šibkosti tako radi razpoloženi oditi v skrit kot ali pa v varno zatišje, kadar se bližajo hudi časi ali pa naš že davno hude stiske. Kadar nas doleti tisto, kar nekateri nazivajo “poraz” ali pa pridemo celo na tisto, kar se nekaterim zdi “razvalina”, se začnemo trkati na prsa. “Vsaka ura pokore je dobrodošla, toda ali znamo vedno prav določiti, ali je pokora pravilna in kes že tudi popolnoma upravičen.

Ker smo obsojeni na številčno majhnost, se radi predajamo previdnosti ali plahosti, ki ni niti eno ali drugo, ampak črdnogledost in nazadnje pomanjkanje vere v lastno pot in bodočnost. To razpoložje moramo sami sebi opravičiti in ker si pogosto ne najdemo dovolj razlogov za preplah ali nezaupanje, skušamo ugotoviti klice zla prav na dnu vsega našega dela in hotenja. Slovenski pesnik, ki je velik po sodbi svetovne kritike, nam je smuljiv, ker je bil dvomljiv v čustvenih sferah svoj lirike; javni delavec nas moti, ker je bil veseljak ali še celo kaj hujšega.

Ta lastnost ni samo naša, tudi pri drugih narodih je vidna. Toda tako razpoložje ni pravilno in nikdar ne odloča. Resni zgodovinarji puščajo ob strani tiste, ki jih motijo anekdote in

devati že v gostejše zračne plasti. Zaradi velikanske hitrosti se bo v zraku tako segrela, da bo začela žareti in nato zgorela kakor zvezdni utrinek. V dveh dneh je luna zaostala za 3 minute.

Novico o odstrelu umeine lune je prva objavila sovjetska agencija Tass za inozemstvo. Šele nekaj ur kasneje je sporočil moskovski radio isti dogodek sovjetskimi državljani. Po vsem svetu je časopisje na prvih straneh objavilo poročilo o tem izrednem tehničnem dogodku. Po vsej zemeljski obli so takoj stopile v akcijo nedavno postavljene postaje IGY (Mednarodno geofizikalno leto — International Geophysical Year) ter so začele zasledovati polet umeinega satelita. Z dobrim daljnogledom ga je mogoče videti pred sončnim vzhodom in po sončnem zahodu kot temno rdečo zvezdico, ki brzi po nebu.

ZSSR je s tem, ko je prva pognala umeini satelit v vsemirje, dosegla veliko propagandno in psihološko zmago nad USA. Ta tehnični korak, ki je sledil komaj nekaj tednov poročilo o uspehu z medcelinsko balistično raketo, bo služil sovjetskemu propagandnemu stroju širom sveta kot dokaz, da je ZSSR postala v kratkih letih po drugi svetovni vojni, kljub uničenju, ki ga je doživela, prva vojaška sila na svetu v dobi raket in atomskih izstrelkov in da resno ogroža vodstvo USA.

Če je resnično, da bi imela ZSSR zadostno količino najmodernejšega atomskega in hidrogenskega raketnega orožja, je mogoče dvomiti. Toda svetovetom trenutno ne gre za drugo, kakor da bi prepričali majhne in omahljive narode, tako v Zahodni Evropi kakor na Srednjem Vzhodu, da je ZSSR prva velesila sveta. Doselej so še vedno storiile vse, da so povečali svoj prestiž, ojačili svojo diplomacijo in uporabili sleherni priliko za grožnje z atomskim uničenjem, kadar koli jim je to prišlo prav. Do teh zaključkov prihajajo v Washingtonu, nasprotnem polu Moskve, ki je najbolj prizadet zaradi te sovjetske tehnične zmage.

Resni strokovnjaki pa zmanjšujejo vojaško-politični pomen tega prvega umeineta satelita. Trdijo, da je dogodek velike znanstvene vrednosti ter bo mnogo pripomogel k poznavanju fizikalnih zakonov zemlje in vsemirja, za čemer vse države stremijo.

IZ TEDNA V TEDEN

Zahodnonemško zunanje ministrstvo je objavilo, da Zahodna Nemčija še ne namerava vstopiti v ZN kot redna članica, ker bi s tem povzročila zahtevo po včlanjenju tudi Vzhodne Nemčije in bi tako še bolj zmanjšala možnost združitve obeh držav.

Kljub pritisku laboristov je brit. konservativna vlada objavila, da še ne bo razpisala novih splošnih volitev. Laboristi zahtevajo volitve zaradi poslabšanja finančnega položaja države, ki ga pripisujejo izključno konservativni gospodarski politiki. Konservativcem potteče sedanja vladna doba leta 1960.

V žepni republiki San Marino v Italiji je komunistična vlada, ki je prišla tam na oblast leta 1943, postopoma izgubljala poslance, ki so izstopali iz KP, tako da je pred tremi tedni ostala v manjšini. Krščanski demokrati so zahtevali razpis novih volitev, čemur so se komunisti uprli ter se je položaj tako zaostrial, da sta se obe strani obožžili in grozita sprožiti državljansko vojno. Krščanski demokrati in drugi protikomunisti v tej drobni republiki so oklicali svojo vlado, ki jo je poleg USA že priznalo več zapadnih držav.

Po padcu francoske vlade pod Maurice Bourges-Maunoury-jem na problemu Alžira je predsednik Coty poveril sestavo nove vlade socialistu Molletu, ki je po nekaj poskusih opustil namero. Coty je nato pozval radikala Plevana, naj sestavi novo vlado.

V Azorskem otočju na Atlantiku je podmorski ognjenik dvignil nad morsko površino nov otok. Ognjenik že nekaj dni bruha ogromne množine lave in pepela ter se dim dviga v višino 6 km.

OPOZORILO

Vse, ki se nameravajo udeležiti spominjske proslave štiridesetletnice smrti dr. J. E. Kreka, opozarjamo, da bo sv. maša v ciudade'ski farni cerkvi ob pol deveti uri. Ob pol deseti uri pa začne proslava v dvorani pod cerkvijo. Vstop je dovoljen vsem brez posebnega vabila. Zlasti toplo vabimo vse naše zavedno ženstvo in mladino. Poverjeništvu SLS.

EL PROBLEMA DE LA VIVIENDA

La presidencia del Banco Hipotecario Nacional ha dado a conocer cifras demostrativas de que las facilidades crediticias otorgadas por la institución durante 1956 y los primeros ocho meses de 1957 han satisfecho plenamente los requerimientos de quienes aspiraban a adquirir o levantar la casa propia en las mejores condiciones posibles. Se recibieron, en efecto, 96.300 solicitudes por la cantidad de 7.011 millones de pesos, y se han acordado, en el mismo lapso, 106.800 préstamos por 7.988 millones de pesos, escriturándose 98.700 contratos por un total de 7.062 millones. Aparte de ello, el Banco ha promovido la construcción de barrios de distintos tipos de vivienda en la Capital Federal y en el interior, y ha concentrado convenios con las autoridades de varias provincias, encaminados a levantar nuevos núcleos urbanos.

STANOVANJSKI PROBLEM

Ravnateljstvo Državne hipotekarne banke je objavilo, da so posojila, ki jih je ta bančna ustanova izdala v letu 1956 in v prvih osmih mesecih leta 1957 v polni meri zadostila potrebam tistih, ki so si hoteli kupiti ali pa postaviti lasten dom pod najboljšimi pogoji. V Hipotekarno banko je bilo vloženih v tem času 96.300 prošenj za vsoto 7.011 milijonov pesov, banka pa je odobrila v istem razdobju 106.800 posojil v višini 7.988 milijonov pesov ter podpisala 98.700 kupno-prodajnih pogodb za 7.062 milijonov pesov. Razen tega je banka podprla zidavo mnogih okolišev z različnimi tipi hiš v Buenos Airesu in v notranjosti države ter sklenila več pogodb s provincijskimi oblastmi o zgraditvi novih mestnih središč.

MARŠAL ŽUKOV PRI TITU

V torek, 8. t. m. je prispel v spremstvu generalov in admiralov iz Moskve v Beograd sovjetski maršal Žukov, da vrne obisk Titovega generala Ivana Gošnjaka, ki je lansko leto obiskal Moskvo. Tito je Žukova sprejel z vsemi častmi in velikim pompom.

Obisku Žukova, ki postaja nova zvezda na sovjetskem političnem nebu, pripisujejo velik pomen, tako za Titovo Jugoslavijo kakor za zapadne odnose do te komunistične države. Glavni namen Žukovega obiska je potrditi in še izboljšati jugoslovansko-sovjetske odnose ter dokončno zasuti prepad, ki ga je povzročil Stalin leta 1948. Potovanje Kardelja in Rankoviča v Moskvo, sestanek Tita s Hruščevom v Rumuniji in nedavno potovanje tovarišice Furceve, glavne sodelavke Hruščeva, predstavljajo postopno normalizacijo odnosov med obema državama ter želje na obeh straneh, da se zbližata čim bolj in za trajno. Po mnenju strokovnjakov prihaja Žukov ponujati Titu sovjetsko orožje, kakršnega jugoslovanski komunistički diktator ni mogel dobiti od Zapada. Razen tega pripisuje ZSSR Jugoslaviji veliko strateško važnost z ozirom na njeno bližino Srednjemu Vzhodu, kjer je zlasti v Egiptu odigrala važno vlogo ob priliki sueške krize.

Na eni strani Tito sprejema sovjetskega Žukova, na drugi strani pa je zopet poslal v Washington svojo gospodarsko delegacijo, da bi se dogovorila z ameriško vlado o novi gospodarski pomoči, ki da jo “potrebuje režim, da bi se mogel še nadalje vzdržati neodvisen od Moskve.”

Titova delegacija ni hotela povedati, koliko bo to pot prosila. V Washingtonu so izjavili, da bodo pomoč dali, toda manj, kakor prejšnja leta. V zadnjih 12 mesecih, t. j. do 30. junija t. l. je USA podarila Titovi Jugoslaviji za 13,5 milijonov dolarjev žita in bombaža in za 1,5 milijona dolarjev industrijskih izdelkov. Prodali pa so Titu za 98,3 milijonov dolarjev žita, rastlinskih maščob in olj po znižanih cenah.

Kdor se želi seznaniti s podrobnostmi o umetni luni, naj vzame v roke Zbornik Koledar Svobodne Slovenije za leto 1957, kjer bo na strani 230 našel daljši članek pod naslovom “Že letos bo segel človek v vsemirje”. Članek je te dni nad vse aktualen in poučen.

Izjava dr. Kreka listu La Prensa

Prihod dr. Miha Kreka, predsednika NO za Slovenijo, v Argentino je vzbudil pozornost tudi med argentinskimi časnikarji. To najbolj potrjuje dejstvo, da ga je obiskal urednik največjega in najbolj uglednega argentinskega lista "La Prensa", ki kot jutranjik izhaja v visoki nakladi v Buenos Airesu. Ta veliki dnevnik izdaja kot lastnik in direktor dr. Alberto Gainza Paz, ki je pod prejšnjim režimom živel kot politični emigrant v Severni Ameriki.

Urednik dnevnika La Prensa je imel z dr. Krekom daljši razgovor. Od predsednika Slovenske ljudske stranke je hotel dobiti predvsem njegovo izjavo z ozirom na politični in gospodarski položaj Jugoslavije pod sedanji komunistični režim ter njegovo sodbo o najnovejši Džilasi knjigi "Novi razred".

Iz ava dr. Kreka, ki jo je o gornjih vprašanjih dal za "Prenso" je bila objavljena v omenjenem listu v četrtek, 26. septembra t. l. obenem z dr. Krekovo sliko, ki jo je napravil fotoreporter Preense.

Dnevnik "La Prensa" je svojim bralcem najprej prikazal osebnost dr. Kreka. Navedel je njegove življenjske podatke, njegov študij ter njegove položaje, ki jih je zavzemal v jug. vladah pred nastopom komunizma doma in med svetovno vojno ter delo, ki ga opravljaja sedaj v emigraciji. Nato pa odajda dr. Krekovo izjavo dobesedno takole:

"Prve dr. Krekove besede so se nanašale na Argentino, o kateri je izjavil: Moram izraziti svojo zahvalo tej deželi za velkodušnost, ki jo je pokazala s tem, da je sprejela tako veliko število beguncev iz naše dežele in zlasti še zato, ker je bila Argentina edina dežela, ki je sprejela kompletne družine. Govoril sem z nekaterimi svojimi sorojaki, ki živijo v bližini Buenos Airesa. Vsi, ali pa vsaj velika večina so si lepo uredili življenje in gledajo z velikim upanjem v bodočnost. Vse to dolgujemo tej lepi deželi."

Govorec o svoji domovini ter o režimu, ki sedaj vlada tam, je dr. Krek najprej omenjal položaj maršala Tita. Dejal je, da ima ekipa njegovih ljudi, ki je ostala na svojih položajih kljub spremembam, ki so bile izvršene med različnimi funkcijami, svojo oblast v svojih rokah. Kar se tiče tkz. "nacionalnega komunizma" ali "neodvisnega komunizma", kakor včasih nazivajo Titovo ideologijo, je dr. Krek izjavil, da je to zmota. "Tito sam", naglašja dr. Krek, "jih demantira. Na svojem sestanku z Gomulko je poudaril, da racionalizem ne more obstajati v komunizmu. Prepričan sem, da je jugoslovanski komunizem najbolj ortodokсна oblika komunizma v svetu. Ne smemo pozabiti, da so Tita vzgajali in izoblikovali v Moskvi in da ga je sam Stalin postavil na oblast. Razlike, ki jih je imel, so samo formalne, nikdar pa ne v osnovi. Ideološko je bil na oni strani dosledno, in to tudi tedaj, ko je izgledalo, da je na bližje Zahodu. Njegova borba s Stalinom in njegova igra z zahodno staso samo taktika, nikakor, pa ne politika."

Po presoji gornjih Titovih zunanje-političnih pogledov, se je dr. Krek bavil z notranjepolitičnim položajem v svoji domovini. Podal je mračno sliko gospodarske bede, ki vlada v njej, omenil sijo, s katero država kontrolira vsako razliko v ljudskem mišljenju in naglašil, da je sedanji režim odvzel ljudem vso svobodo.

Kot primer Titove s'abe gospodarske politike, je navedel njegov načrt s kmetijskim zadrugami. Dejal je: Kot prvo stopnjo je Tito ukinil privatno lastnino in postavil kmetje pod državno kontrolo. Niti kontrolirali samo proizvodnje, ampak tudi vrste rastlin, ki jih je moral gojiti. Nekaj slabih žetev je zadoستovalo, da je nejevolja kmetov postala tolikšna, da je bil Tito prisiljen, da je uradno odnehal od svojega načrta. Toda na drugi strani je pa neuradno dal zvišati davke na privatno posest do najvišje mere, neodvisnemu kmetu so prepovedali prodajati pridelke na trgu. Z eno besedo: Zaradi bede jih je prisilil, da prostovoljno vstopijo v državne zadruge. V splošnem je ta načrt samomor, ki je Jugoslavijo spravil tako daleč, da je sedaj navezana na zunanjo pomoč, med tem, ko je prej velike količine svojih pridelkov lahko izvažala."

V političnem pogledu je opozorila nemočna, in čeprav ima komunistična partija od vsega prebivalstva 18 milijonov ljudi samo 600.000 članov, vlada razpolaga z zadostno vojaško močjo, da lahko obvlada vsak položaj.

"Nasilje in beda "nadaljuje dr. Krek" imata za posledico neprestane pobege

mladine iz Jugoslavije v Avstrijo in Italijo. Mesečne prekorači mejo obeh navedenih držav okoli 2000 mladih ljudi. Ko sem govoril s temi ljudmi, so mi povedali, da v Jugoslaviji ni več bodočnosti za tiste, ki niso komunisti. Tisti, ki še ne bežijo, tega ne store zaradi strahu, ali pa, ker še pričakujejo rešitve, čeprav za to ni upanja."

Na vprašanje kakšne posledice bi lahko imela knjiga "Novi razred", ki jo je napisal bivši visoki komunistični funkcionar in sedanji jugoslovanski zapornik Milovan Djilas in ki je nedavno izšla v Severni Ameriki, je dr. Krek odgovoril tele:

"Djilas je bil komunist od svojih mladih let. Bil je eden od voditeljev komunistične revolucije. Zavzemal je vse vplivne položaje v stranki ter je bil eden od organizatorjev komunističnega sistema v Jugoslaviji. Pred tremi leti je začel objavljati v beograjski Borbi vrsto člankov, v katerih je na obziren način kritiziral pogoje, v katerih se nahaja Jugoslavija ter nakazal ukrepe, ki bi jih bilo treba podvzeti, da bi se zadeva uredila. Svojim tovarišem v vodstvu politbiroja je tudi svetoval spremembe, ki bi jih bilo treba izvršiti. Njegova časopisna kampanja je pa postajala vedno ostrejša, dokler Tito ni postal že sit vsega ter je sklical člane vodstva stranke. Dosegel je, da so Djilasa obsodili ter da je izobčil vse položaje v vladi — bil je predsednik parlamenta — in v stranki. Nekaj mesecev pozneje, ko so potihnilo komentarji, ga je napodil tudi iz stranke. Lansko leto, med ljudsko vstajo na Madžarskem, je objavil članek, v katerem je ta dogodek prikazal kot začetek konca komunističnega sistema. Takoj so ga zavrli. Toda, predno ga je policija aretirala, se mu je posrečilo spraviti v USA rokopis knjige "Novi razred" z naročilom, da jo naj natisnejo in objavijo brez oziroma posledice, ki njega zaradi tega lahko zadenejo."

"Knjiga "Novi razred" je izpoved razočarane osebnosti. Vsebinska te knjige poudarja, da je komunistični sistem, kakršen je sedaj, najslabši sistem izrabljanja, kar jih je sploh kdaj obstajalo v

DJILAS PRED SODIŠČEM

1. Znam, v USA zveči nemški časnikar dr. Manfred George je pred časom obiskal FLRJ. Od tamkaj je poslal tukajšnjemu Arg. Tagesblattu daljše poročilo o Djilasu in njegovem odnevu med jug. javnostjo. Med drugim tudi navaja, da se je okrog Djilasa spletla legenda v stilu starih črnogorskih junakov, češ da ves čas vojne ni opral svojega bajoneta, otkovaljenega s krvjo nacistov. A ta izraz je za širski svet. Djilas ni očistil bajoneta, kakor se je sam hvalil, odkar je z njim prvemu nasprotniku rdeče revolucije odnal pot na drugi svet. Djilas je bil ves čas revolucije praktičen komunist, kakor so učili Lenin in Stalin in njegov veliki učencec Tito.

2. Skoraj deset let je Djilas po vojni bil glavni KPJ poleg ostalih partijskih voditeljev. Kakor pa vse kaže, je imel odprte oči in svoji črnogorski naravi ni mogel uiti. Tako je najprej v Borbi podal znanje izjave, potem objavil članek v ameriški reviji, šel pred sodišče, vrnil partijsko izkaznico in romal v Sremsko Mitrovico. Od tamkaj je poslal v svet svojo knjigo Novi razred, kjer je med drugim zapisano:

"Resnični komunist je mešanica fanatika z neutišljivo željo po oblasti. Med komunisti je požrečnost za oblastjo nezasitljiva in neudržljiva."

"Komunistična oblast vodi v najbolj rafinirano tiranijo in najbolj surovo izkoriščanje. Ta oblast je postala jarem, pod katerim se cedi kri in znoj delovnih množic."

Komunistična tiranija je "zavarovanje privilegijev in roparskega plena s pomočjo novega razreda, kajti komunistična revolucija, ki so jo vodili v imenu odstranjanja razredov, se je izpridila v neomejeno oblast enega samega razreda. Vse ostalo, kar o tem pripovedujejo, je navadna sleparija ali zasleplena utvara."

"Komunistična revolucija ne more doseči niti enega samega ideala od tistih, ki naj bi bili pogonska sila komunizma. Nčbene druge revolucije niso toliko obljubljale in tako malo dale. Demagogija in pačenje resnice, ti dve lastnosti sta pri komunističnih voditeljih najbolj značilni."

"Kdor drži oblast v svojih rokah, drži tudi privilegije in posredno tudi samo lastnino. Po teh načelih je postala v komunizmu oblast oziroma politika ideal-

Pij XII. škofu G. Rožmanu ob zlati maši

"Častitemu bratu Gregoriju Rožmanu, škofu ljubljanskemu.

Častiti brat, pozdrav in apostolski blagoslov.

Primerilo se je, kakor smo izvedeli, da obhajaš petdesetletnico svojega mašništva med grenkostjo pregnanstva in da ni mogoče ne Tvojim duhovnikom ne Tvojim vernikom spominjati se tega dogodka in Ti izraziti čustva svojih src. Zato hočemo pa Mi z besedami in voščili ublažiti Tvojo žalost in Ti ob tej priliki dokazati Našo naklonjenost in ljubezen.

Poučeni smo o nemalih zaslugah, ki si jih nabral za Cerkev v Tvojih duhovskih letih. V Tvoji cvetoči dobi si svoje cerkvene službe z vso vestnostjo izvrševal, zlasti ko si poučeval cerkveno pravo na bogoslovni fakulteti v Ljubljani. Pred 28 leti si bil povzdignjen v škofovski čast in si posvetil vse sile izvrševanju pastirske službe v ljubljanski škofiji, dokler nisi kot pregnanec iz domovine prenesel vse svoje skrbi in prizadevanja v korist tako velikega števila beguncev.

Zato Ti, častiti brat, k Tvojemu svetemu in Pastirskemu delu čestitamo in istočasno Boga prosimo, da bi Ti naklonil obilo nadnaravnih darov in Te s svojimi tolažbami okrepil.

Kot poroštvo teh božjih darov in poseben dokaz Naše ljubezni naj Ti služi apostolski blagoslov, ki ga Tebi, častiti brat, in vsem onim, ki so Ti pri srcu, podeljujemo z vso naklonjenostjo v Gospodu.

PIJ XII.

Dano v Rimu pri sv. Petru, dne 12. julija 1957 v devetnajstem letu Našega vladanja.

BRALI SMO...

Kulturni dom in demokratični Slovenci v Trstu

zgodovini sveta. Komunistična vlada je in bo vedno v neizbežni državljanski vojni z ljudstvom. Sistem je nečloveški in je v nasprotju z osnovnimi elementi človeške narave. Delavski sloji morajo najti rešitev in izhod, da bo mogoče uustvariti boljše pogoje za življenje."

"Glede posledic, ki jih bo imela ta knjiga" izjavlja dalje dr. Krek, "mislim, da bo eksploziv za komuniste in rutinirane tovariše, ki živijo v svobodnem svetu. Dalje za narode in države, ki izjavljajo, da so nevtralni pred tem problemom in končno, mislim, da bo dala misliti tudi komunističnim mislecm."

Svoj razgovor z dr. Krekom urednik dnevnika "La Prensa" zaključuje z besedami, ki mu jih je izrekel dr. Krek ob slovesu, da se bo naslednjega dne vrnil v Zedinjene Ameriške Države, kjer bo "naprej spremljal sicer počasen, toda odločen korak proti svobodi in demokraciji" narodov in držav, ki jih ima sedaj pod oblastjo komunizem z vso zaščito Moskve."

ni poklic vseh tistih, ki jih trani poželenje ali pa se jim smehljajo izgledi, da lahko kot zajedavci živijo na račun drugih. Članstvo v partiji pomeni pripadnost k privilegiranimu razredu. Jedro partije pa tvorijo vsemogojni izkoriščevalci in gospodarji. Novi razred si je v resnici oddelil levni delež prsnočarskih in drugih pridobitev, ki so jih z žrtvami in naporu ustvarile delovne množice."

"Metode vladanja novega razreda snadajo med najsramotnejše strani svetovne zgodovine. Bedoči rodovi bodo strmeli nad grandioznimi pridobitvami, sramotali pa se bodo sredstva, s katerimi so bile te pridobitve dosežene."

Sicer pa v knjigi Djilas tudi pove, da bo komunizem knehal na sramotnem odru svetovne zgodovine, ker predstavlja zgolj sleno zakrknjenost in tiranijo, katero označuje kot državo, ki "samo sebe podkupuje".

Dalje priznava, da je bilo najstručne prepovedano govoriti ali pisati o Katynu, katerega so vprizorili Sovjeti, kot sam pravi. Ni pa imel pojuma, da bi kaj podobnega zapisal o naših domobrancih in drugih masovnih pokoljih na področju FLRJ; priznava, da se je komunizem dokopal do oblasti "s pomočjo sovjetske armade... z nasilniškim ustrojem in s tujimi bajoneti."

Čisto pa s svojo preteklostjo ni megel prekiniti, kajti mnenja je, da bo zgodovina komunistom marsikaj spregledala. Priznava jim bo, meni Djilas, da so bili primorani poženjati številna surova nasilja zaradi okoliščin in zaradi obrambe lastnega obstanka. Ali zadržitev vsakega drugačnega mišljenja samo zaradi obrambe lastnih osebnih koristi, meni Djilas, ta zadržitev bo postavila komuniste na sramotni oder svetovne zgodovine.

3. Stalni komentator New York Herald Tribune Roscoe Drummon je spričo objave knjige postal Titu odprto pismo, v katerem ga poziva:

"Vaši prijatelji na zahodu vas sprašujejo: zakaj ne osvobodite Djilasa, da bi mu pročili priložnosti, da zmaga ali pa da bo poražen pred javnostjo svobodnega razpravljanja?"

Na to vprašanje je komunistična justica postavila svet pred dejstvo procesa proti Djilasu, dasi je Drummon pripomnil, da "boste (Tito namreč) varnej-

ARGENTINA

Ozira se na številna sabotažna dejanja in upoštevač dejstvo, da večina prebivalstva želi živeti v miru, je predsedstvo vlade s sopodpisom podpredsednika in vseh treh vojaških ministrov ter notranjega ministra proglasilo v noči od 4. na 5. oktober obredno stanje na področju Capitala in okolice v nekoči imenovanem Velikem Buenos Airesu. Obredno stanje je zavladalo dne 4. 10. ob 00.00 uri in bo trajalo 30 dni. Z ukrepom je vodstvo države hotelo zagotoviti nemoten obisk dela vsem, ki se ne dajo zapeljati različnim geslom o stavkah in podobnem, obenem pa tudi vse štrajkajoče opozoriti, da odslej veljajo strožji zakoni. — V snislu objavljenega zakona o obrednem stanju je bilo doslej prijelih 57 oseb.

Vsi avtomobili, dragulji, zlatnina in druge dragocenosti, ki so bile nekoč last nekdanjega poglavarja države, bodo šle na javno dražbo, katero bo izvedla Posojilnica mesta Buenos Aires. Vsi predmeti so shranjeni v njenem glavnem posloplju Viamonte in Suipacha.

Podpredsednik Rojas je obiskal neko tovarno v Lanusu, v kateri že dalj časa prakticirajo sistem plačevanja delavcev z ozirom na storilnost. Potem ko se je podrobno zanimal za stanje delavcev samih, se je spustil z njimi v debato, v kateri jim je svetoval, naj vztrajno delajo naprej, ker bodo le tako služili sebi, svojim in domovini.

Prebivalstvo mesta San Lorenzo, prov. Santa Fe, je poklonilo grenadirskemu polku, ki drži častno stražo v vladni palači, novo bojno zastavo. Slovesnosti so prisostvovali predsednik Aramburu, podpredsednik Rojas in drugi odličniki.

Različne komisije, sestavljene iz članov ustavodajne skupščine, zasedajoče v Santa Fe, trenutno pripravljajo dokončne predloge o pomeznih spremembah, ki jih bo treba uvesti v ustavo. Tako so poslanci večinskega bloka — radikal del pueblo — predlagali, naj bi veljal pri volitvah znan zakon Saenz Peña, po katerem bosta lahko zastopani v parlamentu in senatu samo tisti dve stranki, ki bosta pri volitvah dobili največ glasov. Vse ostale manjše stranke bi potemtakem ostale brez predstavnikov. Prav tako predlagajo tudi, naj bi prebivalci volili predsednika in podpredsednika z direktnim glasovanjem. Nasprotno od radikalov, najsi bo "del pueblo" ali pa frondicistov, predlagajo manjšinske stranke — socialisti, kršč. demokrati, komunisti in razne frakcije desnice proporcionalni sistem. Odločitev o volilnem sistemu bo po vseh znakih sodeč pripadla vladi.

Goriška in Primorska

Ravnateljstvo italijanskih državnih železnic je preskrbelo kredit 8 milijard lir za elektrifikacijo železniške proge od Trsta do Benetk.

Sedmega slovenskega tabora na Repentabru, na katerem so uprizorili Jurčičevega "Desetega brata" in o katerem smo kratko že poročali, se je udeležilo nad dva tisoč rojakov. Igro je režiral prof. Peterlin, ki je igral tudi vlogo Krjavca.

V Štandrežu so pokopali 82 letno Frančiško Hoban por. Tabaj, v Zgoniku pa cerkovnika Franca Živca.

škem, dajejo družbi, oziroma ustanovi, ki je predstavnik ene same stranke. S tem se pristransko jačajo pozicije ene politične skupine na škodo ostalih. Pri tem nič ne izpremeni dejstvo, da lastništvo Kulturnega doma eventualno ponuja drugim nekakšno milostno "sourpabo" prostorov. Ključ je v lastništvu. To odloča o vsem, in to bi moralo biti skupno. Če se je že hotelo povrniti škodo vsej slovenski skupnosti na Tržaškem, kakršna je danes, ne pa tistim, ki so to škodo v obdobju med obema svetovnimi vojnama utrpeli, potem bi se moralo to tudi formalno izvesti. Lastništvo, ki je izraz ene same stranke, ali pa pri katerem bi ena sama stranka imela v njem absolutno večino, temu pogoju ne odgovarja. Poleg tega tudi ni v sorazmerju s politično močjo posameznih skupin, kakor so to pokazale vse dosedanje volitve, in je zato za demokratične Slovence nesprejemljivo.

Demokratični Slovenci, ki so takoj dvignili svoj glas, ko so zvedeli, kaj je bilo v Londonu skrivaj dogovorjeno, torej niso mogli prisostvovati slovesnosti vzdave spominske listine v temelje Kulturnega doma, ker bi s tem na zunaj nakladno odobrili krivico, proti kateri so in bodo nastopali.

ši z Djilasom izven ječe, kakor z Djilasom v ječi".

4. oktobra je pričel v Sremski Mitrovici proces pod vodstvom Veljka Kovačevića. Ko je drž. tožilec zahteval, da zapuste dvorano vsi poslušalci in časnikarji, je Djilas izjavil: "Če bo razprava tajna in niti poslušalstvo niti časnikarji ne bodo mogli prisostvovati, potem ne bom spregovoril niti ene same besede ves čas procesa." Povedal pa je takoj uvodoma: "Vse besede v moji knjigi so resnica, od prve do zadnje."

Odvetniku, katerega so določili, da brani Djilasa, niso dovolili, da bi prebral vsaj knjigo Novi razred, zaradi katere je moral Djilasa braniti. Bivši podpredsednik vlade FLRJ je bil obsojen na 7 let zapor.

Novice iz Slovenije

Slovenci v Karlovcu imajo svoje društvo "Slovenski dom — Triglav". Šteje dramsko sekcijo in sekcijo malih harmonikarjev — teh je nekaj nad sto. Dramska sekcija je nastopila večkrat s svojimi predstavami, gostovala je pa tudi v Črnomlju in Semiču. Sekcija malih harmonikarjev pa je bila sploh v vsem karlovcem okraju najboljša mladinska harmonikarska skupina ter je karlovskega okraja zastopala na prvem otroškem festivalu v Zagrebu.

V Brestanici — tako se sedaj imenuje Rajhenburg ob Savi — Cirillometodjsko društvo julija meseca odkrilo ploščo v spomin na leto 1941, ko so nacisti po zasedbi Spodnje Štajerske začeli vlačiti v biv. trapistovski samostan v Rajhenburgu zavedno slovensko duhovščino ter laično inteligenco, za temi pa tudi vse prebivalstvo iz 20 km obmejnega pasu ter jih izganjati na Hrvaško, v Srbijo ali pa preseljevati v Šlezijo. Zvečer pred spominsko slavnostjo je pevski zbor duhovnikov, članov CMD priredil koncert slovenskih pesmi.

Na predlog medicinske fakultete v Ljubljani je bil tudi vpis novincev v zimski semester 1957/58 omejen na število 130.

Na predlog kranjske občine je bilo v Kranju zborovanje predstavnikov gorenjskih občin. Razpravljali so o položaju obrtništvu na Gorenjskem. Ugotovili so, da je bilo pred vojno na Gorenjskem nekaj nad 3000 obrtnih obratov, sedaj jih je pa komaj 1600. Močan padec je bil zlasti v zasebnem sektorju, kar je razumljivo, ker so komunistične oblasti privatne obrtnike ovirale v prireditvi za vedno večjino davki. Zato je precej privatnih obrtnikov prešlo v soc. sektor. V tem sektorju pa uslužnostne obrti skoro ni, ki pa v zasebnem sektorju prevladuje. Kot razlog za takšno upadanje so navajali, da so uslužnostne obrti preobremenjene z družbenimi datjavami. Vrh tega je še poseben problem te obrti tudi v tem, da mojstri svojih sinov več ne zaposlujejo v svojih delavnicah, kot je to bilo poprej. Premočna davčna obremenitev je tudi eden glavnih razlogov za vračanje obrtnih dovoljenj. Posebno vprašanje je v zadnjem času postalo tudi pavšaliranje plačevanja obveznosti. Doselej je na tako plačevanje obveznosti prešlo že okoli 700 obrtnikov. Na Gorenjskem je značilen pojav med obrtniki tudi ta, da jih je precej poiskalo zavetje pred prehudimi davčnimi bremenmi v okrilju zadruge. Nad vse resen problem pa je vedno večje pomanjkanje obrtniških kadrov in to zlasti v strokah, ki so za sodobni čas zelo koristne, n. pr. v elektro-gospodarstvu.

"...Denar, ki ti leži doma, ti prav nič ne hasne. Spravi ga čimprej v PROMET, da boš zadovoljen kot tisti, ki so to že storili. PROMET SRL — Capital m\$n 100.000.— (edina družabnika brata Krištof,) 25 de Mayo 533/30, Buenos Aires — T. E. 31-6435."

Geodetski zavod LRS v Ljubljani je slavil 10. letnico svojega delovanja. V teh letih se je zavod močno razvil ter je zelo naraslo tudi njegovo delo. V zandnjih letih je glavno njegovo delo izmera zemljišč za novi kataster.

Novi šolski predpisi v domovini-predvidevajo osemletno obvezno šolanje. Za izvedbo teh zakonskih prepisov je Svet za šolstvo LRS obravnaval predloge za postopno uvedbo enotnega osemletnega obveznega šolanja. Na sestanku so bili mnenja, naj v krajih, kjer imajo samostojne osnovne šole in samostojne nižje gimnazije kot višjo stopnjo obveznega šolanja, v šolskem letu 1957/58 združijo obe šoli v osemletko z enotnim vodstvom. Sedanje popolne gimnazije in okrajni sveti za šolstvo morajo za prihodnje šolsko leto — 1958/59 — pripraviti vse potrebno, da se bodo nižji razredi sed. popolnih gimnazij v navedenem šolskem letu ločili od gimnazije in se združili z osnovnimi šolami na pristojnem šolskem področju v enotne osemletne obvezne šole. V šolskem letu 1958/59 bodo morali delati po novem učnem načrtu v prvih treh razredih na vseh obveznih šolah. V vsakem okraju pa naj ena ali dve osemletki, ki bosta nastali z združitvijo dosedanjih osnovnih šol in nižjih gimnazij, začeta delati po novem učnem načrtu v prvih štirih razredih, medtem, ko naj višji razredi nadaljujejo delo po dosedanjem načrtu za višje gimnazije. V zvezi z novim učnim načrtom bodo ustanovili tudi zavod za izobraževanje odraslih.

Umrli so, v Ljubljani: Kati Jamnik, Franc Bežan, uslužb. podjetja Modna

SLOVENCI V ARGENTINI

BUENOS AIRES

ZAHVALA

Vsem rojakom, ki ste kakorkoli sodelovali pri lepo uspelem I. Dobrodelnem dnevu v Argentini, najlepša hvala. Mislimo na požrtvovalne gospe in dekleta, ki so pripravile tako mero peciva, da se doslej to še ni zgodilo, posebej je omeniti veliko sodelovanje gospa, ki so prišle v Argentino takoj po prvi svetovni vojni. Prav tem zahvala za oskrbo kuhinje in strežbo, dijakinjam za pripravo srečolova v sodelovanju z dijaki. Zahvala pevskemu zboru "Gallus", ki je pel pri dopoldanski maši ter učiteljsstvu, ki so pripravili otroke za popoldanske pevske in igrske točke. Zahvala mojem in fantom, ki ste sodelovali pri opremi prostorov ter prenašanju programa in z vso požrtvovalnostjo pri oskrbi gostov. Končno lepa hvala vsem udeležencem, ki ste s tako darežljivostjo segali po stvarih in jih preplačevali. Vse je šlo za potrebe, v prepričanju: "Bogu posodi, kdor revežu da!" Buenos Aires, 7. okt. 1957. — Slovenska Vincencijeva konferenca.

OSEBNE VESTI

Ob odhodu v Kanado se nisem mogel posloviti od vseh prijateljev in znancev kakor sem želel. Zato se poslužujem na-

Samo oni naročniki v Argentini

ki bodo imeli pravočasno poravnano

ZAOSTALO IN TEKOČO NAROČNINO

bodo deležni brez vsakega doplačila

Velikega nagradnega žrebanja Svobodne Slovenije

ob deseti obletnici njenega obstoja v Argentini

PORAVNAJTE TAKOJ ZAOSTALO IN TEKOČO NAROČNINO

oblačila, Kristina Uršič, roj. Fegic, vdova po post. uslužbencu, dr. Josip Valovšek, zdravnik-internist, Anfonz Pavel, salezijanec, Josipina Štavar, Franc Grabnar, uslužb. tovarne Zvezda, Hinko Logar, upravitelj bolnišnice v p. in Martin Brodarič, posestnik v Rosalnicah, Franc Zirovnik, pos. v Šenčurju, Franja Snov in Snebarjih, Marija-Emilija Zadnik, roj. Prah v št. Vidu, Lojze Štiglic, trg. pom. v Nazarjih, Anton Starman, v Škofji Loki, Ludvik Rode, elektromojster v Grosuplju, Terezija Šlibar na Bledu, Katarina-Viktorija Bregant na Jesenicah, Alojzij Žabkar, pos. v Nikotah pri Raki, dr. Aleš Peršin, pravni referent občine Koper, Valentin Kavčič v Škofji Loki, Tonček Repar v Dvoru pri Žužemberku in Josipina Drobež, roj. Stanc v Polju.

SLOVENCI V ARGENTINI

šega lista Svobodna Slovenija, da se jim zahvalim za vso pozornost, katere sem bil deležen v vseh letih skupnega bivanja v tej deželi. Njim, kakor vsem Slovincem v Argentini kličem: Bog Vas živi! Franc Leben in družina

OSEBNE NOVICE

G. Krevs Rado, njegova žena Ivanka roj. Markež in otroka, ki so doslej prebivali v Comodoro Rivadavia, so pretekli teden odpotovali v Toronto v Kanadi. Želimo mu vso srečo v novi domovini.

G. Božo Fink, neumorni delavec na znanstvenem, kulturnem in verskem področju slovenske skupnosti v Buenos Airesu, je pred časom zbolel na gripo, kateri je sledila pljučnica. Sedaj je na zdravljenju v nemški bolnišnici. G. Finko želimo skorajšnje okrevanje, da se bo tako mogel čim prej vrniti med svojo številno družino.

Ga. Cvetko Anastazija iz Berazateguia je na domačem vrtu tako nesrečno padla, da si je zlomila roko. Želimo ji skorajšnje okrevanje.

Na ime Mihael so krstili sina prvojenca v družini Marije Cvetko in Mihaela Omahna iz Berazateguia v nedeljo 29. septembra. Za botra sta bila Brigita Cvetko in Jože Omahna.

I. DOBRODELNI DAN V BUENOS AIRESU

Ni nobena tajnost, da ima vsaka skupnost člane, ki jih je nesreča ali bolezen ali neugoden položaj spravila v težke razmere, iz katerih si sami ne morejo pomagati.

Tudi slovenska skupnost jih ima. Iz letaka, ki je bil nabit na steni slovenske kapele, smo mogli razbrati, da je med nami 9 družin s 25 otroki, ki prejemajo stalno podporo, 5 starčkov, ki živijo samo od dobrih src, 4 zasebniki potrebujejo stalno oskrbo, 3 zasebnice so brez dohodkov zaradi onemoglosti, 6 oseb potrebuje stalno zdravila radi boleznih, 20 družin s 75 otroki prosijo za nošeno obleko in obutev.

Vincencijeva konferenca pri Slovenskem dušnem pastirstvu se poleg drugih slovenskih dobrodelnih organizacij že nekaj let požrtvovalno trudi, da olajša v duhu krščanske ljubezni težke razmere tistim, ki se v njih nahačajo. Ker pa redna sredstva ne zadoščajo, se je odločila za prireditve večjega obsega, ki naj bi zajela vse rojake Vel. Buenos Airesa. Tako je prišlo do 1. slovenskega dobrodelnega dneva, ki je bil preteklo nedeljo v prostorih "Slovenske hiše" v Capitalu.

Dva namena je imela prireditve: zbrati materialno pomoč potrebnim in vzbuditi med Slovenci zanimanje za ta pekoči problem. Mirno lahko rečemo, da je v polni meri oba namena desegla.

Z'utraj je bila v slovenski kapeli sv. maša, ki jo je opravil preč. g. direktor Anton Orehar za dobrotnike in podpirance slov. Vincencijeve konference. Imel je tudi priložnostni govor, v katerem je poudaril dolžnost vsakega kristjana, da pomaga svojem bratu v stiski. Med sv. mašo je pel pevski zbor "Gallus".

Po sv. maši so mnogi rojaki kar ostali na prireditvenem prostoru, ki je bil okusno okrašen. Nad vhodom je bil napis: "Bogu posodi, kdor revežu da". Člani Vincencijeve konference so potregli za okusno jedajo in mrzlo pičajo, kajti dan je bil precej soparen. Vmes je brnela vesela pesem iz zvočnih naprav, ki jih je pripravil gospod Nande Češarček.

Že kmalu po kosilu se je pričel prireditveni prostor polniti. Ob treh popoldne so bili že vsi stoli zasedeni.

Na odru pred kapelo so najprej nastopili otroci slovenskega tečaja iz San Justa, ki jih vodi gđc. Angelca Klanšek. Zapeli so štiri pesmi: Slišala sem ptičko pet, Kdor ima srce, Planine, ve sončne planine, Ob bistrem potoku. Nato je spregovoril po zvočniku preč. g. direktor Anton Orehar, pozdravil vse navzoče, omenil, da velja prvi pozdrav bolnikom in revežem, poudaril pomen prireditve in se zahvalil vsem, ki so pri njej sodelovali, pa tudi vsem, ki so jo podprli s svojim obiskom. Sledila je simbolična vaja šolskega tečaja iz Capitala: Barčica po morju plava, pod vodstvom ge. Marjete Starihove. Za to vajo je nastopila igralska otroška družina iz Slovenske vasi v Lanusu s svojim prizorčkom. Pripravila jih je gđc. Zdenka Virant. Otroci iz Villa Tesey so izvajali zborna deklamacijo: Šolarček. Nje je pripravila gđc. Katia Ko-

Vsaki teden ena

DEKLE NA VRTIČU ROŽCE SADI...

Dekle na vrtiču rožce sadi, fantič pa mimo gre, pa ji veli: Trgaj mi rožice, delaj mi pušelček, če si še dekle za me.

Jaz pa že rožce natrgane imam, pušeljci bi delala, pa ga ne znam, žide kupila bom, pušeljci povila bom, fantič, le pridi ponj sam.

Fantič res pride pod kamrico stat začne na polkne zelene rožljat: Vstani gor, ljubica, sveti mi lunica, lepše ko sonce po dne.

Ljubica neče iz post'lje gor' vstat fantu nobenega pušeljčka dat.

Čakaj ti, ljubica, ti se boš jokala, jaz pa se tebi smejal.

Fantič odšel po širokem je svet, tamkaj je videl prav dosti deklet, zbral si je ljubico, belo golčbičico, lepšo kot fajgelov cvet.

važ. Otroci iz Morona so pod vodstvom gđc. Mije Markeževe izvedli dve simbolični vaji: Sijaj, sijaj, sončece ter Zajček, al' se ne bojiš? Nato so nastopili otroci iz Ramos Mejia (gđc. Anica Šemrov) s simbolično vajo: Pod soncem stvarce take ni. Spored so zaključili mladi pevci iz Lanusa s petimi pesmi: Dobro jutro; Spomlad se men prav lušno zdi; Bežimo, tecimo, cigani gredo; Izak, Jakob, Abraham — kradli jajca branjevkam; Moj očka ima konjička dva. Zelo lepo uglašeni zbor je pripravila gđc. Zdenka Virant.

Nastopi otrok so že sami po sebi vedno zaželeni, kajti otroci so tisti, ki prinesejo svežost in mladost. To pot je njihov nastop, vreden vsega občudovanja pod priznanim vodstvom učiteljic bil še bolj topel, kajti nastopili so za svoje brate in sestre v stiski. Nastop pa je tudi dokazal, kako plodovito je stalno delo učiteljskega zbora med našo mladino.

Po končanem sporedu je prišlo do prvega polivka iz neba, ki pa razpoloženja ni pokvaril, samo udeležence je pognal pod streho in v dvoran, kjer se je družabno popoldne nadaljevalo do nastopa noči.

Srečolov so imele na skrbi dijakinje Slovenske deklishe organizacije. Nabrale so nad dvesto lepih dobitkov in v kratkem času razprodale vse srečke. Glavni dobitek — utekočilec — je zadel hčerka ge. Simona Rajerja.

Nekaj izrednega je bila številno pecivo, ki so ga prispevale gospe in dekleta iz vsega Buenos Airesa. Gospe so imele tudi v oskrbi kuhinjo, delitev peciva in pobiranje prostovoljnih prispevkov ob vodu. Lahko rečemo, da so svoje poslanstvo v izredni meri uspešno izvršile ter nabrale toliko peciva, kot ga še ni bilo na nobeni drugi prireditvi.

1. dobrodelni dan je v celoti uspel in ga bo kazalo vsako lepo ponoviti. Dokazal je, da imajo Slovenci v polni meri smisel za krščansko dobrodelnost, kar jim je gotovo v čast.

PRIMOŽ BRDNIK

JAPONSKA — DEŽELA PARADOKSOV

Tako na primer sem te dni čital, da so japonske "oborčene sile za obrambo" — kakor se imenuje nastajajoča japonska vojska (po ustavi vojske, mornarice in letalstva namreč ne morejo imeti, zato so pač našli novo ime) — prekinile vezbanje japonskih padalcev. Dognali so namreč, da je veliko število mladih prostovoljcev med letalci zaradi skokov iz letal postalo dosednje nepravno. V enem kraju jih je 40 od 700 znorelo in 18 jih imajo v bolnišnici. Padalci kažejo simptome shizofrenije, stalnega glavobola, melanholije itd. Zdravniki pravijo, da so vse to posledica pretresov pri dotiku z zemljo. Vendar niti prof. Y. Shimozono, najboljši japonski psihiater, ni mogel pojasniti tega fenomena. Zlasti ne, ker se kaj takega doslej še v nobeni vojski na svetu ni zgodilo. Padalci so vsi mladeniči in za skoke so se prijavili prostovoljno. Nemogoče je to razložiti s strahom, kajti Japonci se smrti ne bojijo in kakor smo videli v vojni, so šli naravnost z veseljem v smrt.

Bolj verjetno je, da je vsa ta nepravnošenost posledica prehitrega prehoda iz prastarih tradicij v sodobno življenje. Tega ne moreš popisati in le, če hodiš po cesti, doživljaš neverjetne stvari: avtomobilisti drvijo kot nori in ne po-

znajo prav nobene discipline in še manj seveda najprimitivnejše spodobnosti; zavozili bodo pred Tvoj avto brez vsakega signala, medtem pa hupali do obsedenosti na prazni cesti; sredi avtomobilске kolone svigajo biciklisti z ogromnimi svežnji lakiranih zaboječkov, v katerih prenašajo kuhano hrano, in moram reči, da so pravi mojstri v balansiranju; umakniti se noče nihče in kolestar bo rinil v avto z odličnostjo tankista; če gre kdo pred Teboj, nikoli ne veš, kdaj mu boš stopil na nogo, kajti obrnejo se brez razloga.

Prav tako je z njihovo vztrajnostjo. Čudovito potrpežljivi in vztrajni so — včasih. Znano je, da so v rusko-japonski vojni 1904-05 pred Port Arthurjem japonski inženirji 15 krat zgradili most in ruska artilerija ga je 15 krat podrla. Šele — so postavili 16. most, je pehota vdrila v ruske postojanke. Ne glede na dejstvo, da so Japonci verjetno izbrali popolnoma napačno mesto za zgraditev mostu, je njihova vztrajnost vzbujala občudovanje po vsem svetu. Prav tako so izredno vztrajni pri obdelovanju riževih polj in čudovito so prenašali najhujše napore v tropičnih krajih. Pa vendar: gledal sem jih ob vročini, ki v Kobe ni bila nič hujša, kot je Vaša v Buenos Airesu januarja me-

seca in mnogi so cepali kot muhe. Na splošno pa drži, da so sicer silno počasni, vendar zelo vztrajni. Kar izgubijo s počasnostjo, dohitijo s številom.

Podobna zahodnjaška pripovedka je tudi trditve, da so Japonci vzor potrpežljivosti. Res je, da moraš v pisarni imeti čudovito potrpljenje in vsaka malenkost traja celo večnost in "mečkanja" ni ne konca ne kraja. Reči pa ne moreš, naj pohitiš, kajti to ni dostojno. Prav narobe pa je na cesti: nihče ne more dočakati zelene signalne luči in tudi v najhujšem prometu pešci rinejo naravnost pod avtomobile, pa čeprav jim signal kaže rdečo luč. Hodijo, kakor se jim zljubi in najrajši po sredi ceste.

Japonska posebnost je tudi vsakoletno čiščenje hiš. Danes menda to ni več tako v navadi. Pred vojno pa je v marcu mesecu policija enostavno potegnila vrvi preko ulic v določenem predelu mesta in policajji so hodili po hišah in nadzirali, da so prebivalci res temeljito čistili svoja stanovanja. Uradniki so imeli pristo tisti dan in morali so biti na svojih domovih.

Čudovito je tudi z njihovimi knjigarnami. V Tokiju sem videl na stotine majhnih knjigarn in ob vsakem času so bile polne kupovalcev. V Kobe in Osaki pa, ki imata en in tri milijone prebivalcev, še nisem našel več kot dve knjigarni, ki bi bile tako velike kot svoj čas

Schwentnerjeva v Ljubljani; na prste pa seštejem manjše knjigarne in največja med njimi ni večja od Severjeve trafike. To je prava uganka zame, pa si jo razlagam na ta način, da vidim pravcato poplavo revij, magazinov in podobnega šunda na kolodvorih itd. Kje pa kupujejo knjige intelektualci, še nisem našel.

Podobno je tudi s prodajalnami antikvit. Le — teh je precej in niso izključno namenjene za tujce, kajti našel sem jih že v krajih, kjer le redko tujec zaide. Med prekrasnim starinskim porcelanom, čudovito okusnimi "scrolls" (slike, ki so prilepljene na svileni podlago in vse skupaj lahko zviješ) in umetniško izdelanimi kipi itd. najdeš vse polno robe, ki spada kvečkemu v značilni ameriški "10-cents store", t. j. v trgovino z najcenejšo robo. Zasedel sem že starinarja, ki prodaja večstoletne budiščne otarje in zarjave obrablene predmete iz sodobne kuhinje — vse na isti polici. Krasni japonski originali starih in novih slik imajo večinoma manjšo vrednost kot sodobni zmazki in kopije raznih prismojenih mazačev.

Vse to so čudovite stvari in nikoli se jim ne moreš dovolj načuditi. Marsikaj lahko razumeš, če poznaš njihovo zgodovino in zlasti še prehitro prehod iz starega v novo. Marsičesa pa nikoli ne boš razumel in razlagal si vse to lahko edine s spoznanjem, da je Japonska resnično dežela protislovij.

Nekaj posebnosti sem Ti že opisal. Dodajam še nekatere: ženske oblačilo kimono tako, da prekrivajo levo stran čez desno; le pri mrličih naredijo narobe. Seveda nima kimono nobenih gumbov in vse drži skupaj pas. Kadar kimono perejo, ga najprej razparajo in po pranju spet sešijejo — to je lažje kot se sliši, kajti kimono sestoji iz enakih podolgovatih in kvadratnih delov svile, volne itd.

Japonci nosijo belo obleko pri pogrebih, črno pa pri porokah, dasi je res, da tudi ta običaj počasi izginja. Otrokom glavo obrijejo; pri treh letih starosti jim pustijo rasti lase samo povrhu, medtem ko spodnjo polovico glave še vedno strižejo — včasih so videti kot na pol oplujene pomaranče. Poudariti pa moram, da so otroci silno veseli ter se prav radi igrajo, kakor otroci povsod po svetu. Starši jim pustijo vso prostost in prav nič redko ni, da jih vidim ob 11 ponoči igrati se na sredi ulice. Za otroke Japonci vse žrtvujejo in izleti z avtobusi so na dnevnem redu, v kino hodijo z otroki in mladina ima res veselo življenje. Danes sicer še manj, vendar še vedno pogostoma vidim mater, ki nosi otroka privezanega na hrbtu. Pravijo, da imajo Japonci zaradi tega krive noge, ker jim prav ta nošnja na hrbtu skrivi mlade kosti. Zanimivo je tudi, da imajo pri dvojčkih drugorojenega za starejšega.

SLOVENCI PO SVETU

AVSTRALIJA

Septembrske MISLI poročajo, da je v Sydneyu začel izhajati nov slovenski mesečnik z imenom ZAR. Prva številka je izšla za avgust 1957. Novi list pravi zase, da je "slovenski časopis v Avstraliji", da je "neodvisen, neustranski in se ne opredeljuje za nobeno skupino ali svetovni nazor, gradi pa na osnovah, ki so vsem Slovincem skupne: Domoljubnost, svobodoljubnost, krščanstvo". List dalje pravi, da "Zar družji, obvešča, vzpodbuja in zabava". Novi list izdaja Ljerko Urbančič.

V Sydneyu sta se poročila Joško Lister iz Drežnice pri Kobaridu in Sydneyčanka Alice Selems.

Slovensko društvo v Sydneyu pripravlja 28. t. m. prvo slovensko akademijo v Railway Institutu. Dne 20. oktobra bo pa za svoje člane in ostale rojake priredilo piknik. Gostiteljica bosta g. in ga Miladinovič v Ingleburnu.

KANADA

Kakor javlja Božja beseda z dne 1. avgusta, so se poročili naslednji: Anton Marinič iz Križevcev pri Ljutomeru in gdč. Rozalija Maltar iz Kotoribe na Hrvaškem; g. Bruno Dolinšek in gdč. Viktorija Schmidt, oba z Maribora; g. Bogomir Grušovnik s Ptujске gore in gdč. Liselotte Waibl iz Landsberg am Lech, Nemčija; g. Otmar Mauser iz Podbrezj na Gorenjskem in gdč. Anica Grlic iz Rajhenburga.

Krščeni so bili: Darinka Rotlop, hčerka Stefana in Matilde, rojene Horvat; Richard Joseph Družina, sinček Stanislava in Slavke, rojene Božič; Helena Elizabeta Ferkul, hčerka Antona in Klare Marije, rojene Kern; Ana Marija

Sluga, hčerka Antona in Vere, rojene Titan; Veronika Stanislava Koželj, hčerka Martina in Stanislave, rojene Podmišek; Ana Jureš, hčerka Mirka in Ivane, rojene Planjšek; Štefan Horvat, sinček Stefana in Marije, rojene Horvat; Marijan Vučko, sinček Stefana in Frančiške, rojene Perdugal; Ilga Marija Pleško hčerka Staneta in Anice, rojene Šifrer; Margaret Marta Ovčjak, hčerka Janeza in Antonije, rojene Šifrer.

Pri delu se je smrtno ponesrečil Maks Gaspar, družinski oče dveh otrok, kateremu je padel na glavo nagrobni kamen in ga ubil.

O družabnem večeru v slovenski cerkveni dvorani v Torontu poroča Božja beseda takole: "V vročem poletnem času tudi slovenske organizacije v Torontu ne prirejajo dosti prireditev. Zato je bila slovenska cerkvena dvorana zasedena s svatbami poročnih parov raznih narodnosti, ki že mesece prej iščejo dvorano in se obračajo na nas. Marsikomu smo morali dvorano odkloniti, ker je bilo preveč prosilcev. Komaj smo dobili eno soboto za naš požrtvovalci cerkveni odbor, da je 20. julija priredil družabni večer za župljane in prijatelje naše župnije. Družabni večer je potekel v lepem redu in dobrem razpoloženju. Vedno bolj vidimo, kako taki družabni večeri povezujejo zlasti slovenske fante in dekleta z župnijo in jim nudijo pošteno zabavo, in prav zato jih slovenska župnija prireja. Kajti sicer bi vsi ti mladi fantje in dekleta iskali zabave drugod, kjer bi bilo več nevarnosti za njihovo pravost in vero. In prav zato jih tudi torontski nadškof, Njegova Eminenca kardinal J. McGuigan, župnijam dovoljuje. Kdor se nad takimi družabnimi večeri pohujšuje,

se pač zato, ker ne ve, da je za mladino še veliko več nevarnosti, ako hodi na večerne zabave drugam, morda celo v dvorane drugovercev; ali pa je njegovo pohujševanje farizejsko, in pod pretvezo dobrega namena izrablja le priliko, da udari po župniji in njenih organizacijah. Da bodo pa taki družabni večeri potekali čim lepše in brez nevarnosti za našo mladino, moramo gledati, da se natančno držimo predpisov, ki nam jih dajejo civilne oblasti, in pameti, ki nam pove, kako daleč smemo iti pri zabavi in razveseljevanju. Prav v tem je težava in prav na to morajo paziti vsi, ki se udeležujejo družabnih večerov v slovenski cerkveni dvorani."

USA

Uspešno je prestala zdravniški izpit ga. dr. Marija Bevcar por. Bernik, in v to državi Illinois. Dr. Bernikova je končala zdravniški študij v Zaragozi, odkoder je leta 1954 prišla v USA in pr čela študirati za priznanje svojih študijev v Španiji. Nôva zdravnica je žena g. Jožeta Bernika, ki je trenutno assistant treasurer pri znani tvrdki farmacevtskih produktov Abbott Laboratoires International. — Mladi zdravnici čestitamo.

SLOVENSKI TISK V ARGENTINI

Duhovno življenje. Oktober 1957. Vsebinska: Oj mili Slovenci, hitite in krono ji zlato nesite! (Dr. Filip Žakelj); Zakaj bomo ta mesec moili (Prof. Al. Geržinič); Rožnenski mesec (Jože Jurak); Vesoljnost Cerkev (Karel Wolbang); El mes del Santo Rosario (Joe Juck); Škof dr. Gregorij Rožman v Evropi; Dvomoštvo (Gregor Hribar); Ob srebrnem jubileju revije; Fantom in dekletom: Tvoja redoljubnost; Jezus za seboj nas kliče (Gregor Mali); Med Slovenci po svetu; Don Kamil (Guareschi-Jurak); Po svetu; Iz domovne; Štiri tisoč metrov nad morjem (Jože Jurak); Minute dobre volje in mladinska priloga Božje stezice.

OPOZARIJAMO
NA SPOMINSKO PROSLAVO

40 letnice smrti

Dr. JANEŽA EV. KREKA

13. OKTOBRA

CIUADELI

DARILNE PAKETE

ZA BOŽIČNE PRAZNIKE

pošilja

najceneje, najbolje in najvarneje
po novi carinski uredbi

"PAKEXPRES"

Milan Sertič

CHARCAS 476 — T. E. 32-0248

Buenos Aires

ZA TE POŠILKE ZNIŽANE CENE!

OBVESTILA

Izredna skupščina na Pristavi. Gospodarski odbor za upravo Pristave v Moronu sklicuje v imenu "Gospodarske družbe EDIN v ustanavljanju" skupščino delničarjev Pristave ki bo v soboto, dne 12. oktobra 1957 ob 15.30 na Pristavi v Moronu, ulica Montes 1851.

Dekleta, v soboto 12. okt. ob pol petih popoldne se spet zberemo k ročnim delom na Pristavi v Moronu! Kot značajna dekleta vzemimo stvar resno.

2. Tabor Društva bivših slovenskih borcev v Argentini se bo vršil v nedeljo 3. novembra t. l. ob 15 uri v prostorih Slovenske hiše, Ramon Falcon 4158.

Članom Mladinskega Doma sporočamo, da v nedeljo, dne 13. okt. ne bomo imeli svojega rednega mesečnega sestanka, ker so ta dan druge prireditve. Vabimo pa vse člane, da se udeležijo Spominke proslave štiridesetletnice smrti Doktorja Janeza Evangelista Kreka, ki bo v nedeljo ob pol 10. uri popoldne v dvorani v Ciudadeli.

Dvanajsti kulturni večer Slov. kulturne akcije bo v soboto 19. oktobra ob osmih zvečer v župnijskem salonu v

PRODAM LOT V MORONU

v ulici, kjer stoji vrsta slovenskih hiš.

Informacije:

R. B. — San Justo, Pichincha 3568

Pakete za Božič

vsakovrstne, kakor tudi zdravila, šivalne stroje, radijske aparate, dvokolesa itd. najbolje in najceneje pošilja

Jadran - Pak

Charcas 769. Blizu Retira. TE 31-8788 Buenos Aires

Uradne ure od 15-19 ure, ob sobotah od 11-13 ure.

Pismena naročila, kakor tudi denar, pošiljajte po giro postal ali z bančnim čekom na

Z DENKA KALEČAK

Casilla de Correo 340 - Buenos Aires Vsi paketi so zavarovani in prispejo v 21 dneh.

Znatno znižane cene!

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare

Redactor: José Kroselj

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
ArgentinaCORREO
ARGENTINO
Central B

FRANQUEO PAGADO

Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA

Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad
Intelecual No. 527777

Ramos Mejía. Večer je zamišljen kot uvod v predstavo Diego Fabbrijeve drame "PREISKAVA", ki jo za nedeljo 27. oktobra pripravlja Gledališki odsek. Literarno dramaturško razlago drame bodo nakazali kritik prof. Alojzij Geržinič, prevajalec drame dr. Branko Rozman in režiser Nikolaj Jeločnik, vsak s kratkim referatom. V drugem delu pa nas bodo režiser in igralci povedli v "zakulisje" gledališkega ustvarjanja, ko nam bodo na primeru omenjene drame same prikazali, kako zasnujejo, pripravijo in izvedejo uprizoritev. — Vabimo vse, ki se namerjajo predstave ali njene ponovitve udeležiti, da v velikem številu obiščejo ta kulturni večer.

JAVNI NOTAR
Francisco Raul Cascante

Escribano Público

Uruguay 387

T. E. 40 - 1605 Buenos Aires

SLOVENSKA STROJNA

DELAVNICA IN LIVARNA

sprejme tovarniške delavce z ali brez prakse in vajece za strojno stroko.

B. SELJAK

C. Remedios de Escalada 135,
Saenz Peña — Villa Raffa, FNGSM
Dohod: Od ul. Lope de Vega in Gral.
Paz 3 kvadre, od postaje Saenz Peña
3 kvadre.

POZOR

Izredna prilžnost za nabavo pralnega stroja Vam nudi tvrdka "DIER" C. y F., katere zastopnik je g. Vinko Urbančič. Izredni popusti in clajšave v plačevanju za Slovence. Pralni stroji so prvi popolnoma avtomatični v deželi.

INFORMACIJE:

DIER C. y F.

Almafuerte y Peru - San Justo
od 15. do 19. ure

PINTURERIA GRACIELA

Buenos Aires 3488 - San Justo
od 8. do 12. ure

Sobota 12. oktober 1957

DRUŽABNI VEČER

Slovenskega planinskega društva

v dvorani Gasilskega doma Ramos Mejía — Bomberos voluntarios
Alvarado 173 (tik od baru Ilirija)

HARMONY JAZZ

PLES

LASTNA REŽIJA

Začetek po 21. uri

FRANC WERFEL — Prevedel: KAREL MAUSER

(56)

PESEM O BERNARDKI

S. Fischer Verlag, Frankfurt am Main

Roulland je odšel k svojemu tovarišu, finančnemu ministru Fouldu, ki je bil nekaj posrednik med cesarjem in vlado. Roulland, po poklicu zgodovinar, je deklamiral:

"Napoleon je cesar. Cesar naj končno spregovori."

Čez dva dni je finančni minister Fould vrnil Roullandov obisk.

"Sami dobro veste, dragi kolega, kako je cesar praznovoren."

"Ali naj to pomeni, da Njegovo Veličanstvo veruje v Gospo?" vpraša Roulland ostro.

"Ni govora o tem. Gospe, v katere cesar veruje, so manj skrivnostne. Veruje pa vendar, da bi mu Gospa, v katero veruje, mogla škodovati. To je psihologija praznoverja."

"In kaj je cesar ukazal?"

"Meni, naj gospodje zadevo sami uredi."

"Se more reči," plane Roulland, "da imamo pravico zapreti votlino?"

"Jaz bi bil previden, prijatelj," se smehlja Fould. "Cesarjeva velika sedanja želja je, da se s klerikalci ne bi sprli. Veste namreč o njegovih sanjah, da bi postal odrešitelj Italije, kakor Bonaparte. Nепrenehoma dobiva pisma od Cavoura, ki mu ponuja zvezo. Če pride do vojne, bo cerkvena država najbolj kočljiv problem. Dragi Roulland, pridobite tarbeškega škofa za to, da privoli v za-

poro votline. Monseigneur Laurence je brez dvoma jasno misleč gospod."

Posledica tega pogovora je bila, da je moral baron Massy v svoje veliko nezadovolstvo še enkrat k škofu. Kakor je mogel trdno ugotoviti po svoji uri, ga je spet pustil več kot pet minut čakati. Zavoljo tega svoje korektnosti ni imel več v polni oblasti, ko se je pričel razgovor.

"Upam, Votre Grandeur, da boste po vsem tem opustili svojo modro rezerviranost. Policijska poročila, ki jih dobivam iz Lurda, so naravnost strašna. Poulični dečaki blagoslavljajo vodo in rožne vence. Nič prida ženske nastopajo kot sveta Devica Marija. Če bo šlo tako naprej, bodo lurski dogodki prignali Francijo v protestantski in ateistični tabor."

Baron je v svoji jezi uvod zgrabil nekoliko previsoko.

Bertrand Sévère Laurence je ostal miren.

"Tudi meni so dogodki dobro znani," priklama po kratkem premolku. "V resnici so obžalovanja vredni. A ne smemo pretiravati. Nekaj ščarjev je napravilo veliko pohujšanje, to je res. Toda, kakor mi je bilo sporočeno, je župnik vse krepko uredil. Bojim se, gospod prefekt, da vaši odlični uradniki kažejo v tej zadevi preveliko službeno vnemo..."

Prefekta je skoraj zapustila vljudnost, kar se ni velikokrat zgodilo.

"Moji uradniki, Monseigneur," je poudaril, "se trudijo, da bi vzpostavili red, dočim vaš kler tiči z nosom v pesku."

Škof je komaj zategnil sarkastične ustnice.

"Duhovščina ravna po predpisih. In pritrdili mi boste, da jim spričo čudovitega ljudskega vznemirjenja ni lahko tako ravnati."

"Molk klera, Monseigneur, ustvarja vedno večjo nevarnost za mir in red. Če so lurska prikazovanja nadnaravnega značaja, v teološkem smislu besede, potem je potrebno, da jih Cerkev kot take pripozna. Če pa so potrjena, potem je potrebno, da jih Cerkev odkloni. In škof je, ki mora odločiti."

Monseigneur se poučljivo smehlja:

"Na noben način se ne čutim vezane ga po vašem ali — ali, baron. Tudi se mi zdi, da vloga škofa nekoiko napak razumete. Da, ko bi se v nadnaravnih stvareh vprašanje pravega in nepravega dalo tako lahko razločiti. Toda še v naravnih, posvetnih stvareh to ni lahko razločiti. Med vašim pravim in nepravim leži tisoč pomislekov, in potrebno je, da vse skrbno raziščemo, potreben nam je čas in predvsem pomoč Svetega Duha, da skozi vse pomisleke pridemo do resnice."

"Z drugimi besedami, Monseigneur, stvar ne bo imela nobenega konca..."

Škof je položil roko s topastimi prsti na druguljast naprsni križ.

"Ni, gospod prefekt," pravi, "gledati vedno le na malopridna početja, o katerih vas obvešča policija. Jaz pa sem vesel tudi drugih poročil. Morem vam povedati, da so se zgodile v Lourdu in v vsej moji škofiji lepe stvari.

Sovražniki si ponujajo roke v krščansko spravo in molitev je postala goreča, kar že desetletja ni bila..."

Baron Massy v'ee v nervoznosti svoje črne glave rokavice na prste.

"Moli se na neposvečenem in protizakonitem bogoslužnem kraju."

"Molitev je povsod dobra, ekselencija."

Baron je prepričan, da je prišel trenutek, ko lahko zaigra na svojo najboljšo močno karto. Previdno vzame iz denarnice časopisni odrezek.

"Smem vaši prevzvišenosti pokazati nazor našega vplivnega časopisa? L' Ere Imperiale piše sledeče: Da bi se postavilo novo svetišče, je treba globlje vzroka kot samo izpoved trdoglavega otroka in treba bi bi o najti tudi boljše mesto, kakor pa je luknja, kjer ljudje odlagajo svoje odpadke..."

Škof Bertrand Sévère Laurence presliši citat, kakor da ga sploh ni slišal. "Gospod prefekt," je milo zaključil za slovo, "prisiljeni ste, da mislite samo administrativno. Jaz pa sem dolžan, da ne mislim samo administrativno. Zato vam na veliko žalost ne morem ustrediti..."

O vseh teh pogovorih, razgovorih in intervencijah velikih gospodov tega sveta Bernardka ni prav nič slutila. Nanjo bi vse to tudi dosti ne vplivalo, zakaj dognanje o njeni ljubezni, nima z lubeznijo samo nič opraviti. V dneh počitnic hoče Bernardka premostiti razpoko, ki je nastala med njo in njenimi domačimi. Ves dan je v Cachotu. Pazi na svoja brata in pomaga svoji materi bolj pridno kakor kdajkoli prej. Le obisku šole se umika, kolikor le more.

Na predvečer zadnjega četrtka v marcu — Bernardka ve — ne more povedati, zakaj in kako — da bo Gospa sporočila svoj povratek. Vsa trepeta od nemirne sreče. Takoj razodene to materi, teti Bernardi, in Luciji. Vso noč ni zatisnila oči.

* * *

V četrtek, ki je bil zadnji v marcu, se je prikazal doktor Dozous okrog enajste ure v župnišču. Dekan in mestni zdravnik se redko vidita in to največkrat pri oficijelnih priložnostih. Toda čeprav sta se redko našla, je vendar oba moža vezala simpatija, zakaj vedela sta, da kljub nejevolji bolših krogov oba delujeta za rezeve in sirote.

Dekan je sprejel doktorja z začudenjem, toda z veliko prijaznostjo. Svoje mu gostu je takoj postregel s steklenico burgundca.

"Nimava veliko priložnosti, dragi Dozous, da bi kdaj kaj poklepeta..."

"Nisem prišel k vam h klepetu in pijači, gospod dekan," odgovori zdravnik in drži dečkasto pijačo proti luči.

"Veselite me ho, če vam morem skazati kakšno uslugo," reče Peyramale in se zagleda s svojimi čudovito gorečimi očmi v suhi obraz mestnega zdravnika.

"Bojim se, da bi boste mogli pomagati samo s tem, da me poslušate, prečistiti... Danes zjutraj sem bil namreč pri massabielski votlini..."

Peyramale dvigne glavo in se potegne vase. Dozous se obotavlja.

"Ni prvič, da sem bil priča prikazovanju. Toda kar sem videl danes, je takšno, da ne vem, kako bi povedal, to je nekaj posebno čudovitega..."